

Prof. dr. Gary H. Toops njeboh*

Kónc lěta docpě nas zrudzaca powěsć, zo je wuznamny sorabist Gary Howard Toops dnja 14. 10. 2013 hakle 59-lětny po ćežkej chorosći wumrěl. 30. měrcu 1954 rodzeny Kanadzan bě naposledk jako profesor za rušćinu a słowjanske rěče na Statnej uniwersiće Wichita skutkował. Swoje slawistiske a germanistiske wukubłanje započa na McGillowej uniwersiće w Montrealu w Kanadze, po zakónčenju bachelorskeho studija pokročowaše swój studij na uniwersiće w Hamburgu w předmjetach germanske, romanske a słowjanske rěče. Po wuspěšnym studiju započa doktorat rušćiny a słowjanskeje literatury na uniwersiće Yale, kotryž zakónči 1985 z titulom PhD. Swoje wuběrne znajomosće rušćiny sej přiswoji a wudospolni wosebje při studiju na statnych uniwersitach w Leningradze, Moskwje a Pjetrozawodsku. Wot lěta 1989 bě wón wučer a pozdžišo profesor na Statnej uniwersiće Wichita, hdžež sej zdoby wulki respekt jako wuwučowacy rušćiny, němčiny, francošćiny a linguistiki kaž tež jako wědomostnik.

Ze swojimi publikacijemi, z kotrychž podawamy na kóncu přinoška wuběrk, zdoby sej připóznaće w swětowej slawistice.

Gary Toops bě prawidłowny wopytowar Łužicy a wužiwaše wosebje ferialne kursy serbsčiny k tomu, zo by swoje znajomosće serbsčiny polěpšował a we Łužicy rěčny material zběrał. Skutkowaše pak tež aktiwnje jako rozšěrjer serbowědy. Wosebje wuzběhnyć měł so tu jeho přeložk Hinca Šewcoweje gramatiki hornjoserbsčiny do jendźelskeje rěče (Schuster-Šewc 1996).

Wuběrne znajomosće serbsčiny a němčiny služachu jemu tež při wědomostnym linguistiskim džěle: Studij serbskeju rěčow přewodžeše jeho džělo nimale přez cyły čas

---

* Na tutym městnje chcemoj so wutrobnje džakować prof. Stephenej M. Dickeyjeje za sposrědkowanje wot njeho přihotowaneho nekrologa: Gary H. Toops In Memoriam, w: *Journal of Slavic Linguistics* 22 (2014) 1, 7–10.

aktiwneho slědžerskeho skutkowanja. Mnohe jeho publikacije su sorabistiskim temam wěnowane a serbskej rěči wězo tež njepobrachuujetej w jeho słowjansko-typologiskich dźělach.

Trajnu hódnotu za swětowu linguistiku maja wosebje jeho přinoški wo kawsatiwnych konstrukcijach w słowjanskich rěčach, jeho pohlad na problematiku němsko-zapadosłowjanskeho rěčneho kontakta kaž tež jeho přinoški k aspektej w zapadosłowjanskich rěčach a tu wosebje tež w hornjoserbsčinje. Toopsowe dźěło so tu pokazuje jako inspiratiwne tukrajnym sorabistam přez swoju metodiku a wuběrný rozhlad awtora w swětowej aspektologiji – a to hačrunjež dyrbjachu materialowe podklady za jeho studije wulkeje zdalenosće wot Łužicy dla wobmjezowane wostać, a tute prirodne wobmjezowanje tež přez maćernorěčnu „intuiciju“ Serba narunać njemóžeše. Je ćežko, sej w běhu někotrych njedžel přebywanja we Łužicy trěbny material za slědženje nazběrać abo samo trěbnu ličbu respondentow za rěčespytne naprašowanje dobyć. Tuž dyrbjaja so jeho tezy k serbskej gramatice husto na mału ličbu tekstow jako korpus abo na horstku wotmołwow na naprašnik zepěrać. Tute „nedostatki“ dowjedźechu jeho druhdy k mylnym konkluzijam při posudžowanju jednotliwych přikładow, ženje pak k njeserioznym formulacijam w cyłkowym posudžowanju rěčneho materiala. Mjenowana problematika wšak nas předewšěm dopomina na to, kak wažne su za lužiski serbski rěčespyt wosebje te dźěla, kiž so zaběraja ze spřistupnjenjom serbskorěčneho materiala wšěm zajimowanym – a to bjez wuměnjenjow a darmotnje: Móžnosć, wužiwać korpusy serbsčiny na cyłym swěće – po móžnosći tež bjez do toho nawjazanych wosobinskih kontaktow – přinješe nam nowe ideje při wopisowanju serbskeju rěčow, kotrež tež naše slědžerske projekty wobohaćeja a polěpšuja. Je škoda, zo prof. Toopsej njebě wjace móžno hornjoserbski korpus w modernym formaće za swoje dźěło w polnej měrje wužiwać.¹

W léće 2009, krótko před planowanym slědžerskim pobytom w Europje, dósta prof. Toops přeni raz diagnozu ředkeje formy raka, kotryž so jemu najprjedy poradzi wulěkować, w léće 2012 pak so chorosć nawróći.

Swój posledni slědžerski projekt, wudać deskriptiwnu typologiju kawsatiwow w wšěch słowjanskich rěčach, njeje tuž bohužel wjace dokónčić móhl. Je wšak nadźija, zo hodži so tuta publikacija hišće po jeho smjerći wudać. Jedyn z jeho poslednich planow bě, wudać někotre ze swojich najlěpšich nastawkow w korigowanej wersiji zhromadzene w zběrniku pod titulom „Aspect, Causativity, and Contact Phenomena: Selected Studies in Sorbian and Slavic Linguistics“. Tež hdyž tajka kniha snano po jeho smjerći ženje njewuńdže – titul zda so naspomnjenja hódny: zwurazni wón tola, kak wulki bě prof. Toopsowy zajim runje za serbsčinu.

Někotre dźěla k druhim słowjanskim rěčam:

- 1984. Causativity in Bulgarian. *Die Welt der Slaven. Halbjahresschrift für Slavistik*, XXIX, N. F. VIII, 2, 236–244
- 1985. *Grammatical Causativity in Slavic*. PhD Dissertation, Yale University
- 1986. Vocative Forms and Vowel Reduction in Bulgarian, *Die Welt der Slaven*, XXXI, 2, 324–335
- 1991. Russian давать + infinitive: ‘to give’, ‘to let’, or ‘to have’? *Russian Language Journal*, 45, 151–152, 39–54

¹ Hornjoserbski tekstowy korpus je wot lěta 2013 w modernym formaće we wobłuku poskitka Čěskeho narodneho korpusa přistupny, přir. S. Wölkowa, Hornjoserbski tekstowy korpus w nowej formje, w: *Serbska šula* 66 (2013) 2, 44–47.

- 1992. Causativity in Czech: The Verbs dá(va)t and nech(áv)at. *Canadian Slavonic Papers. Revue Canadienne des Slavistes: An Interdisciplinary Journal Devoted to Central and Eastern Europe*, 34, 1–2, 39–56

Najvažniše sorabistske džěła:

- 1996. Schuster-Šewc: *Grammar of the Upper Sorbian Language*. Gary H. Toops, trans. Munich: Lincom Europa
- 1992. Lexicalization of Upper Sorbian Preverbs: Temporal-Aspectual Ramifications and the Delimitation of German Influence. *Germano-Slavica. A Canadian Journal of Germanic*, 7, 2, 3–22
- 1993. Causative Constructions in the Upper Sorbian Literary Language. *Die Welt der Slaven*, XXXVIII, 1, 102–136
- 1998. The Scope of „Secondary“ Imperfectivization in Bulgarian, Russian and Upper Sorbian. *American Contributions to the Twelfth International Congress of Slavists. Cracow, August-September 1998*. Edited by Robert A. Maguire & Alan Timberlake. Bloomington, *Slavica*, 1998, 515–529
- 1999. Syntactic Calquing: Reflections of German verb governance in Czech and Upper Sorbian. *Die Welt der Slaven*, XLIV, 2, 271–284
- 2001. Aspectual Competition and Iterative Contexts in Contemporary Upper Sorbian. *Journal of Slavic Linguistics*, 9, 1, 127–154
- 2001. Iterativity and Contemporary Aspect Selection in Upper Sorbian. *The Slavonic and East European Review*, 79, 3, 401–414
- 2001. The Grammar of ‘Paraphrastic Imperfectives in Latvian and Upper Sorbian’. *The Slavic and East European Journal*, 45, 1, 96–113
- 2004. Rec.: Die Verbalaffigierung im Obersorbischen by Eduard Werner (Bautzen: Domowina, 2003). *Slavic and East European Journal*, 48, 2
- 2006. Rec.: Language Behaviour and Ethnic Identity: Sorbian Schools at the Turn of the Century. *Slavic and East European Journal*, 50, 4, 754–755
- 2006. A Contrastive Perspective on Several Morphosyntactic Features of Upper Sorbian. *Canadian Slavonic Papers*, 48, 1–2, 137–155
- 2008. On the Linguistic Status of Several Obscure Features of Upper Sorbian Morphosyntax. *The Slavonic and East European Review*, 86, 3, 401–419
- 2009. On Contrasting the Use of Tense and Aspect in Upper and Lower Sorbian. *Von Zuständen, Dynamik und Veränderung bei Pygmäen und Giganten: Festschrift für Walter Breu zu seinem 60. Geburtstag*. Scholze, Lenka & Wiemer, Björn (Hrsg.). Bochum: Universitätsverlag Dr. N. Brockmeyer, 95–108
- 2010. Rec.: The Grammatical System of Upper Sorbian Slang on Language Contact. *Slavic and East European Journal*, 54, 3, 575–576
- 2012. Causative Constructions in Colloquial vs. Literary Upper Sorbian. *Die Welt der Slaven*, LVII, 2, 322–332
- 2013. The Morphosyntax of Causative Relations in Czech and Upper Sorbian: a Contrastive, Descriptive Analysis. *The Slavonic and East European Review*, 91, 3, 401–430